

เอกสารเผยแพร่องค์ความรู้และวิชาการ

การจัดการความรู้ในองค์กร (Knowledge Management : KM)

เพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization : LO)

เรื่อง : โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม บุคลากรภาครัฐจังหวัดตาก

๑. คุณธรรม จริยธรรม

๑.๑ ทิริโอตัมปะ

- ทิริ หมายถึง ความละอายต่อการทำบาป ละอายต่อการทำชั่วทำเลวของตนเอง
- โอตัมปะ หมายถึง ความเกรงกลัวต่อบาป ความเกรงกลัวผลของการกระทำบาป การกระทำชั่วของตนเอง

๑.๒ โลกธรรม ๘ หมายถึง ธรรมดาของโลก, เรื่องของโลก, ธรรมที่ครอบงำโลก หรือธรรมที่มีประจำโลก หมายถึง ธรรมที่ครอบงำสัตว์โลกและสัตว์โลกต้องเป็นไปตามธรรมนี้ หรือทุกคนในโลกนี้ย่อมถูกโลกธรรมนี้กระทบทั้งนั้น ไม่มีใครพ้นไปได้เลย ยกเว้นพระอรหันต์ผู้อยู่เหนือโลกเท่านั้น โลกธรรมมี ๘ ประการแบ่งออกเป็น ๒ ฝ่าย ฝ่ายแรกฝ่ายที่นำปรารถนา และพึงพอใจ (อิฏฐารมณ์) และฝ่ายที่ไม่นำปรารถนาหรือไม่พึงพอใจ (อนิฏฐารมณ์) ดังตารางต่อไปนี้

- ฝ่ายที่นำปรารถนา ๔ คือ ได้ลาภ ได้ยศ สรรเสริญ สุข
- ฝ่ายที่ไม่นำปรารถนา ๔ คือ เสื่อมลาภ เสื่อมยศ นินทา ทุกข์

๑.๓ ศีล ๕

ศีลข้อ ๑ ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

- เว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตทั้งปวง รวมถึงการทำร้ายสัตว์ หรือมนุษย์ด้วย แม้แต่คิด หรือวางแผน ก็ถือว่าผิดศีลข้อนี้แล้ว

ศีลข้อ ๒ อทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

- เว้นจากการลักทรัพย์ เอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ รวมถึงการเบียดบัง ฉ้อราษฎร์บังหลวง เอาเปรียบคนอื่นด้วย แม้แต่คิด หรือวางแผน ก็ถือว่าผิดศีลข้อนี้แล้ว

ศีลข้อ ๓ กามสมุจจาจารา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

- เว้นจากการประพฤติผิดในกามทั้งหลาย ข้อนี้เพียงแค่ว่าคิดก็ผิดแล้ว

ศีลข้อ ๔ มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

- เว้นจากการพูดเท็จ คำหยาบ หรือพูดส่อเสียด รวมถึงการพูดให้คนแตกสามัคคีกันด้วย

ศีลข้อ ๕ สุราเมรยมชชพมาทภูฏานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

- เว้นจากการดื่มน้ำเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

๑.๔ การมีสติ

- สติ แปลว่า ความระลึกได้ ความนึกขึ้นได้ ความไม่เผลอ ถูกคิดขึ้นได้ การคุมจิตไว้ในกิจ หมายถึง อากาโรที่จิตนึกถึงสิ่งที่จะทำอะไรจะพูดได้ นึกถึงสิ่งที่ทำคำที่พูดไว้แล้วได้ เป็นอาการที่จิตไม่หลงลืม ระงับยับยั้งใจได้ ไม่ให้เพลินเลอปลั่งเผลอ ป้องกันความเสียหายเบื้องต้นยับยั้งซึ่งใจไม่บุ่มบ่าม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า **ความไม่ประมาท**

๑.๕ สัมปชัญญะ

- สัมปชัญญะ หมายถึง ความรู้ตัวทั่วพร้อม เป็นธรรมที่มีอุปการะ คู่กับสติ เป็นธรรมที่เอื้อกับสติ

๒. พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

คำนิยามที่สำคัญ

- เจ้าหน้าที่
- หน่วยงานของรัฐ

ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

- การทำละเมิดต่อเอกชน (บุคคลภายนอก)
- การทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ
- การทำละเมิดต่อเอกชน/บุคคลภายนอก

ความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐ

๑. กรณีจากการปฏิบัติหน้าที่
    - หน่วยงานของรัฐรับผิด/ถูกฟ้อง แทนเจ้าหน้าที่
    - ฟ้องกระทรวงการคลัง (ม.๕)
  ๒. กรณีนอกเหนือจากการปฏิบัติหน้าที่
    - หน่วยงานของรัฐไม่ต้องรับผิด/ถูกฟ้อง (ม.๖)
- กรณีละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ – รัฐเสียหาย
๑. ราชการการเสียหาย/สูญหาย รถคว่ำ (ไม่มีคู่กรณี)/รถชนกัน/รถถูกโจรกรรม
  ๒. ทรัพย์สินราชการ ชำรุดเสียหาย/ถูกโจรกรรม
  ๓. ทุจริตยักยอกเงินของทางราชการ
  ๔. เพลิงไหม้
  ๕. การจัดซื้อ/จัดจ้าง
  ๖. เบิกจ่ายเงินราชการไม่ถูกต้องตาม กม./ระเบียบ
  ๗. คดีขาดอายุความ : สัญญา/สิทธิเรียกร้อง
- กรณีละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ – บุคคลภายนอกเสียหาย
- รถยนต์เฉี่ยวชน/เกิดอุบัติเหตุ
  - รถยนต์บุคคลภายนอก เสียหาย
  - บุคคลภายนอกเสียหาย (บาดเจ็บ/ตาย)

การรักษาพยาบาล เช่น

- แพทย์
- จ่ายยาให้คนไข้ผิดคน
- ให้เลือดคนไข้ผิดกลุ่มเลือด
- แพทย์ทำหามันโดยไม่บอกคนไข้

ตัวอย่างการละเมิดที่มีใช่เป็นการปฏิบัติหน้าที่

๑. นำรถราชการไปใช้ส่วนตัวแล้ว
  - รถคว่ำ (ไม่มีคู่กรณี) /รถชนกัน/รถถูกโจรกรรม
  - รถชนบุคคลภายนอกตาย/บาดเจ็บ
๒. นำทรัพย์สินราชการไปใช้ส่วนตัวแล้ว
  - ชำรุดเสียหาย/สูญหาย
  - ถูกโจรกรรม
  - ลักทรัพย์สินทางราชการ
๓. การรักษาพยาบาล ที่ทำส่วนตัว

การทำละเมิดต่อเอกชน/บุคคลภายนอก

สิทธิการดำเนินคดีของผู้เสียหาย

- ฟ้องเจ้าหน้าที่/หน่วยงานของรัฐ
- ฟ้องผิด ฟ้องใหม่ได้ ภายใน ๖ เดือน
- อายุความการใช้สิทธิ ๑ ปี/๑๐ ปี (ป.พ.พ. ม.๔๔๘)

การร้องขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

- มาตรา ๕ ผู้เสียหายหน่วยงานของรัฐ
- ออกใบรับคำขอเป็นหลักฐาน
  - พิจารณาภายใน ๑๘๐ วัน
  - ขยายไม่เกิน ๑๘๐ วัน (รายงาน ร.ม.ต.)

สิทธิไต่เบี่ยของหน่วยงานของรัฐ

๑. เจ้าหน้าที่กระทำโดยจงใจ/ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง (ม.๘ วรรค ๑)
๒. คำนึงถึงความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรม (ม.๘ วรรค ๒)
๓. หักส่วนความเสียหาย (ม.๘ วรรค ๓)
๔. ไม่นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ (ม.๘ วรรค ๔)

ประมาท

๑. การกระทำ ที่มีได้กระทำโดยเจตนา
๒. แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจะต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์
๓. และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่

ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ตามหนังสือ ที่ นร ๐๖๐๑/๘๗ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐

๑. มีลักษณะไปในทางที่บุคคลนั้น ได้กระทำไปโดยขาดความระมัดระวัง
๒. ที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก เช่น พึงคาดเห็นได้ว่าความเสียหายอาจเกิดขึ้นได้ หรือหาก ระมัดระวังสักเล็กน้อย ก็คงคาดเห็นการอันอาจเกิดความเสียหายเช่นนั้น

ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

๑. ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังเลยสักนิด
๒. ทำผิดซ้ำๆ ในเรื่องแบบเดียวกัน
๓. ปฏิบัติผิดมาตรฐานวิชาชีพ
๔. ผ่าฝืนกฎหมาย/ระเบียบ
๕. กฎหมาย/ระเบียบ กำหนดวิธีปฏิบัติไว้แต่ไม่ทำหรือไม่ปฏิบัติตามนั้น

เรียบเรียงและเผยแพร่โดย : นางสาวณัฐธิดา จิวปัญญา ตำแหน่ง นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ
สังกัด สำนักงานปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวเหนือ

ข้อมูลอ้างอิงจาก : โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม บุคลากรภาครัฐจังหวัดตาก
ณ ห้องเวียงวัง โรงแรมเวียงตากริเวอร์ไซด์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ในวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๒
จัดโดย สำนักงานจังหวัด